

Uutisuutu

toimitti Ville Hänninen

HEIKKI JOKINEN on valittu tämän vuoden alusta lähtien sarjakuvan edustajana valtion muotoilutoimikuntaan (ent. taide-teollisuustoimikunta). Jokinen korvaa tehtävässä parhaiten Mämmilästä muistutetun Tarmo Koiviston.

OPETUSMINISTERIÖ on myöntänyt kuvataiteen näyttöapurahoja Matti Hagelbergille, Bo Haglundille, Petteri Tikkaselle ja Johanna "Raju" Rojolalle, kullekin 40 000 markkaa. Suomen Kulttuurirahasto puolestaan antoi alkuvuodesta Ville Tieläväiselle ja Ilpo Ahoselle 70 000 markkaa sekä Jenni Ropelle 30 000 markkaa sarjakuva-albumin tekemiseen.

RANSKALAINEN AMOK-KUSTANTAMO aikoo julkaista Marko Turusen viimevuotisen Rakkautta viimeisellä silmäyksellä -albumin. Korkeasta graafisesta laadustaan tunnettu Amok julkaisee melko vähän mutta laadukkaita sarjakuvia.

HAGELBERGILLÄ on muuten näyttely Berliinin sarjakuvafestivaaleilla (6.-9.9.), mihin hänet on kutsuttu yhdeksi päävieraista. Lisäksi Hagelberg puhuu tapahtumassa yhdessä käsikirjoittaja Riikka Ala-Harjan kanssa "sarjakuvien kirjallisuudesta" sekä käsikirjoittajan ja piirtäjän välisestä yhteistyöstä.

SARJAKUVASEURAN sivuilta www.kupla.net löytyy nyt Tanja Rasilan tekemä luettelo suomalaisesta sarjakuvakirjallisuudesta. Mukana ovat niin suomeksi ilmestyneet sarjakuvia koskevat kirjat, artikkelit kuin oppinnäytteetkin.

MARKKU HEIKKILÄN ja **MARKKU PARETSKOIN** Vanhat herrat ovat sitkeää sorttia. Edes Pakkasian poismeno ei lannistanut voimakaksikkoa, joka on vanhemmiten siirtynyt systeemin palvelukseen. Näin ainakin voisi päätellä siitä, että vanhat herrat elävöittävät sutkauksillaan Ulkoasiainministeriön Eurooppa-tiedotuksen julkaisemaa Vanhat herrat Euroopassa -tietoa EMUsta ja eurosta -tiedotetta.

© Marko Turunen

SITKEÄÄ SORTTIA on myös toinen tamperelainen, pitkään Semicinä tunnettu Egmont, joka täytti 30 vuotta toukokuussa.

VIIRUS-TEATTERI toi Suomeen Charlie Christensenin Arne Anka -kultisarjakuvaan perustuvan näytelmän. Yhteistyössä Kansallisteatterin ja Svenska Teaternin kanssa tuotettu produktio on kaksikielinen ja sai ensi-iltansa huhtikuussa Viiruksessa. Syyskuussa näytelmä siirtyy Kansallisteatteriin ja ensi talvena Svenska Teaterniin. Elokuussa onkin sitten Julia Vuoren töihin perustuvan Sika-baletin vuoro Espoon kulttuurikeskuksessa! Tuotannon takana on Glims & Glöms Dance Company.

ENNEN HELSINGIN SARJAKUVAFESTAREITA tai niiden aikanakin (kts. mainos sivulla 2) kannattaa suunnistaa galleria Artaroundiin (Neitsytpolku 9), jossa on esillä Katja Tukiaisen sarjakuvamaalauksia. Aikaisemminhan Tukiainen on yhdistänyt sarjakuvan ja maalaustaiteiden keinoja muun muassa Bakeliittibambissa vuonna 1999 olleessa näyttelyssä.

TAMPEREEN KAUPUNGINKIRJASTOSSA on 27.8.-9.9. ranskalaisen sarjakuvan näyttely. Kirjastossa on näillä näkymin esillä 25:n ranskalaisesta sarjakuvasta kertovan julisteen lisäksi Suomen sarjakuvaseuran arkistosta lainattuja esimerkkejä klassisesta ranskalaisesta sarjakuvasta.

SARJAKUVAREPORTAASEISTAAN tunnettu, Kemissäkin vierailut Joe Sacco on palannut Lähi-itään. Sacco teki maaliskuussa ilmestyneeseen Time-lehteen nelisivuisen tarinan tulenarasta Israelista. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun arvovaltainen Time kelpuuttaa sarjakuvajournalismia sivuilleen. Sacco käsittelee aina ajankohtaista Palestiinan kysymystä myös kesän aikana ilmestyvässä Hebron-lehdessään, joka on jatkoa palkitulle Palestine-albumille. Drawn & Quarterly -kustantamon kautta puolestaan ilmestyy pian Stories From Bosnia # 2.

HARVEY PEKARIN American Splendor -lehti täytti äskettäin 25 vuotta. Mikäpä olisi-kaan sopivampi tapa juhlistaa omaelämäkerrallisen sarjakuvan pioneeriulkaisua kuin uusi numero. Siinä Pekar tuttuun tapaan kertaa lukijoille, mitä hänen elämässään on tapahtunut sitten viime numeron ja kaivelee yhdysvaltalaisen musiikin alkuhämmäriä pienten muusikkomuotokuvien muodossa.

ART SPIEGELMAN on kirjoittanut kaikessa hiljaisuudessa kirjan. Jack Cole and Plastic Man käsittelee nimensä mukaisesti sarjakuvapiirtäjä Colea ja hänen klas-

sikoksi luokiteltavaa supersankarisarjaansa. Vuonna 1941 päivänvalon nähtyn Plastic Man on persoonallinen ja aidosti hauska sarja, jonka päähenkilö kykenee nimensä mukaisesti venytämään ruumistaan vaikka kuinka. Sarja on nousut viime vuosina uuteen arvostukseen: ennen Spiegelmanin kirjaa ohti jo viime vuonna ilmestyä DC:n julkaisema kovakantinen Plastic Man -albumi, johon on koottu parhaita tarinoita vuosien varrelta.

HANK KETCHAMIN Ville Vallaton puolestaan pääsi keväällä puhaltamaan kakusta 50 kynttilää. Valitettavasti Ketcham kuoli pian juhlahumun jälkeen, 81-vuotiaana. Sarja jatkuu avustajien voimin.

FANTAGRAPHICSILTA on ilmestynyt kirja Reading the Funnies. Siihen on koottu arvostetun elokuva- ja kirjallisuuskriitikon Donald Phelps'n esseitä sarjakuvasta. Tekstit ovat ilmestyneet viimeisen 20:n vuoden aikana Comics Journal ja Nemo: The Classic Comics Library -lehdissä. Phelps käsittelee teksteissään Kippari Kallen, Dick Tracyn ja Gasoline Alley'n kaltaisia 1900-luvun alkupuoliskon sanomalehtisarjakuvia mutta naaraa esiin myös vähemmän tunnettuja aarteita viime vuosisadan alusta.

TINTTI-PARKA. Puhtoisien partiopoikaima-gonsa vuoksi sarjakuvavanhus joutuu yhä edelleen vääräreleukojen hyökkäysten kohteeksi. Harvasta sarjakuvasta on tehty niin paljon ruokottomia parodiaversioita kuin Tintistä. Keväällä Belgian poliisi takavari-koi 600 kappaleen crän Tintti Thaimaassa -piraattisarjakuvaa. Albumissa toimittaja seikkailee Miloun, professori Tuhatkannon ja kapteeni Haddockin kanssa Thaimaan pornoluolissa ja homobaareissa.

VERKOSSA on alkanut ilmestyä uusi akateeminen julkaisu nimeltä Image & Narrative. Sivulta "millennium.arts.kuleven.ac.be/narrative/index_main.cfm" löytyy joukko hyvin vaihtelevan tasoisia esseitä, joista yllättävänkin iso osa käsittelee sarjaku-

va. Image & Narrative ilmestyy näillä näkymin kahdesti vuodessa, mutta teksten herättämät reaktiot ja mahdolliset keskustelut jatkuvat ympäri vuoden. Lehden kirjoittavat muun muassa Thierry Groensteen, David Kunzle, Jan Baetens ja Pascal Lefèvre.

WILL EISNER teki 1980-luvulla The Spirit Magazine ja Will Eisner Quarterly -lehtiin joukon piirtäjäkollegojensa haastatteluja. Nyt nämä haastattelut aiotaan koota yksien kansien väliin. Will Eisner's Shop Talk -kirjassa amerikkalaisen sarjakuvan grand old man haastattelee muun muassa Neal Adamsia, Milton Caniffia, Jack Davisia, Jack Kirbya ja Harvey Kurtzmania.

NORJASSA julkaistiin alkukeväästä kaikki Don Rosan tekemät ei-Disney-sarjakuvat kahdena kovakantisena kirjana. Albumeja ei ole kuitenkaan tarkoitettu vain nuorimaan faneille vaan ne ovat englanninkielisiä.

UUDESTA 1963 ilmestynyt Modesty Blaise -sarjakuva lakkasi ilmestymästä huhtikuussa, kun sarjan luoja Peter O'Donnell vetäytyi eläkkeelle.

MEDIAMAAILMAN kiihkeä keskittyminen näkyy sarjakuvakustantamoissakin. Alle vuosi sitten ranskalainen suurkustantamo Flammarion osti muun muassa Tinttiä julkaisevan Castermanin. Nyt Flammarion itse on tullut ostetuksi, italialaisen RCS-mediayrityksen (Rizzoli Corriere della Sera) toimesta.

MIKÄLI teillä on ollut sellainen käsitys, että Asterix on tiedekirjallisuuden klassikko, joka antaa faktanjanoiselle tutkittua informaatiota antiikin Roomasta, seuraava tieto voi järkyttää maailmankuvaanne. Asterix on antanut väärää tietoa historiasta!

Kahden ranskalaisarkeologin mukaan näet viimeinen roomalaisia vastaan urhoollisesti taistellut gallien kylä ei sijainnutkaan Bretagnessa vaan lounais-Ranskassa. He halusivat tutkia aluetta ja saada lisätietoja taistelusta. Julius Caesarin muistelmissaan Uxellodunumiksi nimeämässä kylässä sijaitivat Gallian sotajoukkojen viimeiset rippeet taistelussa ylivoimaista Roomaa vastaan. 5000 gallin ja 20 000 roomalaisen yhteentörmäyksessä ei tosin ollut käytössä taikajuomaa, joten Rooman armeija sinetöi valloitus-

operaationsa helposti. Tällaista siis Ranskassa. Ilmeisesti asian julkisuuteen kertoneet kaksi arkeologia kaipaavat kaivauksilleen lisärahoitusta - ja ranskalaisten kansallissan karillahan sitä saa.

KUN kerran hypähdimme kuriositeetti-altaaseen, polskikaamme oikein kunnolla. Ruotsalainen kansankoti nautti alkuvuodesta liitoksissaan, kun paljastui, että Bamsesta (suom. Maailman vahvin nalle) käytetään huumeita! Nuori äiti oli lukenut Rune Andreassonin alun perin vuonna 1988 tekemää Bamse-tarinaa lapselleen ja järkyttynyt huomattavasti selkeät viittaukset narkoottisten aineiden käyttöön. Anderssonin valittaessa asiasta Tukholman Ica Kvantum-kauppa otti lehden pois myyntihyllystään. Kyseisessä numerossa Kilpinen menee hahmojen nimeltä Nifrom ja Nioreh tapaamaan Fragord-noitaa. Eragordin luona Kilpinen maistaa merkillistä juomaa, jonka käyttäjä "näkee kauniita näkyjä". "Kaikkeahan on kokeiltava kerran", tokaisee Kilpinen ja hyppää trippille.

Kotiin tultuaan Kilpinen kertoo maailman vahvimmalle nallelle, mitä tuli tehtyä ja esittelee jäljellä olevaa juomaa. "Pieni kokeilu ei kai olisi vaarallista", kysyy nalle innostuneena, mutta ei ehdi maistaa juomaa ennen kuin Kilpinen heittää sen menemään. Sillä lailla! Suomessahan vastaavanlaisen kohun olisi saanut aikoinaan tarinasta Muumit Torrelorcalla, jossa koko perhe kokeili tajuntaa laajentavaa LBJ-huumeita. Muuten, kääntäkääpä Bamse-tarinan sivuhenkilöiden nimet toisin päin...

EGYPTILÄINEN Essam Hanafy sai viime vuoden huhtikuussa vuoden vankeustuomion, koska hän loukkasi pilakuvassaan maan maatalousministeriä. Lokakuussa hänet vapautettiin, kun puolet tuomiosta

oli kärsitty, mutta piina ei ollut vielä ohitse. Hanafy joutui näet uudestaan oikeuden eteen joulukuussa. Huhtikuussa oikeudenkäyntinsä aikana Hanafy näet piirsi pilapiirroksen egyptiläisestä oikeusjärjestelmästä, minkä johdosta tuomari syytti häntä oikeuden loukkaamisesta.

Tapaus on herättänyt melkoisesti huomiota Egyptissä: se nähdään hyökkäyksenä mediaa ja sananvapautta vastaan. Kansainvälisen pilapiirtäjien oikeuksia valvovan tukiryhmän, Cartoonists Rights Networkin johtajan Robert Russellin mukaan kyseessä on ensimmäinen kerta, kun piirros on katsottu riittäväksi syyksi syyttää tekijää oikeuden loukkaamisesta.

Hanafyn töitä ilmestyy säännöllisesti Israel-vastaisessa Al Sha'b-lehdessä. Hanafyn pilapiirros kritisoi, kuten monet tekijän töistä, Egyptin pyrkimyksiä sovintoon vanhan kiistakumppanin Israelin kanssa. Syytökseen johtanut pilapiirros oli osa laajempaa artikkelisarjaa, jonka mukaan Egyptin viranomaiset sallivat tietoisesti heikkolaatuisten sementtien tuomisen Israelista. Egyptin hallitus vastasi syytöksiin lopettamalla lehden ja pidättämällä kaikki löytämänsä asianosaiset.

TAIWANILLA puolestaan kansanedustajat vaativat keväällä japanilaisen mangan vetämistä pois maan kirjakaupoista. Albumissa annettiin ymmärtää, että taiwanilaisnaiset tarjosivat toisessa maailmansodassa auliisti palveluksiaan japanilaisille sotilaille. Historiantutkijoiden mukaan kuitenkin jopa 200 000 naista, etenkin Filippiineiltä ja Etelä-Koreasta, pakotettiin seksiorjiksi toisen maailmansodan aikana. Sarjakuvan tekijän Yoshinori Kobayashin mukaan seksiorjuudesta ei ole pitäviä todisteita.

"RUOTSIN SARJAINFOKSIKIN" tituleerattu Bild & bubbla sekä Norjan vastineensa Tegn yhdistyvät tämän vuoden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa jokaisessa Bild & bubblan numerossa on 16 norjankielistä sivua maan markkinoista ja piirtäjistä. Lehti ilmestyy molemmissa maissa mutta hiukan erilaisilla kansilla. Kansikuva on sama, mutta norjalaiseen versioon tulee norjankieliset tekstit kanteen.

ANIMAATIOUUTISIA

Tampereen 31. lyhytelokuvajuhlien kilpailujen voittajien joukossa oli jälleen myös animaatioita. Toukokuun Tough Eye -animaatiotapahtumassakin vierailleet Quayn veljekset saivat tuomariston erikoispalkinnon animaatiostaan In Absentia. Par-

haana animaationa palkittiin ranskalainen Helene Moiniere animaatiostaan D'une cité à l'autre. Kotimaisessa sarjassa sai erikoispalkinnon Reetta Neittaanmäen muodonmuutostarina Savijalka.

Pitkä Corto Maltese -animaatioelokuva valmistuu pian. Näillä näkymin se saa ensi-iltansa Ranskassa lokakuussa 2001. Ainakin näkemieni muutaman ennakkokuvan perusteella on luvassa varsin tyylikkään näköistä katsottavaa. Tätä kirjoittaessa ei ole kuitenkaan tiedossa, päätyykö Corto Maltese Siperiassa -albumiin perustuva animaatio Suomen markkinoille asti.

ANNECYN FESTIVAALILLA PALKITTIIN JÄLLEEN ANIMAATIOITA

European suurin animaatiofestivaali pidettiin tänä vuonna Ranskassa Annecyssa 4.-9. kesäkuuta. Pääpalkinto lyhytelokuvien kilpailussa annettiin Michaël Dudok de Witin Father and Daughter -elokuvalla (Alankomaat/Britannia), jonka myös yleisö äänesti suosikiksi.

Dudok de Wit on voittanut samalla elokuvalla jo aiemmin parhaan animaation Oscar-palkinnon. Kadonneen isän kaipuusta kertova Father and Daughter on hänen ensimmäinen työnsä jo klassikkoksi nousseen ja runsaasti palkitun The Monk and the Fishin jälkeen. Tällä kertaa herkkiä sivellinvivoja tukee hiilellä piirretty sävytyys.

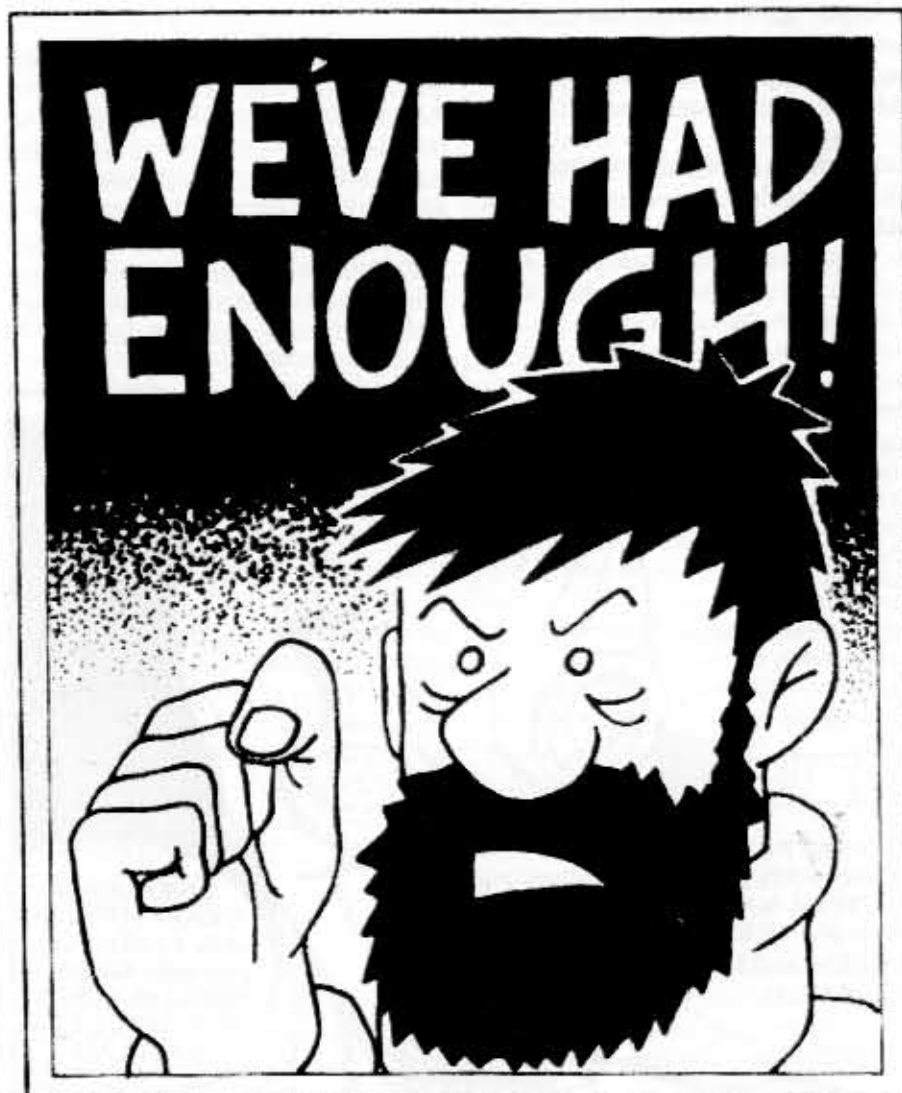
Tuomariston erikoispalkinnon sai Paul Driessenin The Boy Who Saw the Iceberg (Kanada). Se sai myös kriittikotuomariston palkinnon. Mestarillisen vinosta huumoristaan tunnettu Driessen oli tällä kertaa tehnyt vakavan ja surumielisen lyhytelokuvan.

Fipresci-järjestön kriitikot antoivat erikoismaininnan Rene Castillon mainiolle kuolemakuvauselle Hasta los huesos (Meksiko). Se sai lisäksi päätuomaristolta jaetun parhaan esikoistyön palkinnon Dimitri Gellerin Privet is Kislovodskan (Venäjä) kanssa.

Pitkistä animaatioista parhaana palkittiin Bill Plymptonin rivo huumoripläjäys Mutant Aliens (USA).

Tv-töiden parhaana palkittiin Stéphane Aubierin ja Vincent Patarin Panique au village -sarjan osa Le gâteau (Belgia). Erikoispalkinnon sai meillä Tv1:n kaksi kertaa esittämä Mark Bakerin ja Neville Astleyn sarja Remakat ritarit (Britannia).

Harri Römpötti

KUOLLEITA

Muumi-sarjakuvan luoja **Tove Jansson** kuoli 27. elokuuta. Hän kuoli sairaalassa 86 vuoden ikäisenä.

Suremaan jäi koko joukko Janssonin laaja-alaisen ja monisärmäisen tuotannonystäviä. Jansson tunnettiin Muumi-kirjoistaan ja -sarjakuvistaan mutta myös vanhoilla päivillä kirjoittamistaan romaaneista ja novelleista.

Vaikka Jansson muistetaan eritoten kirjailijana, on kuvalla hänen tuotannossaan keskeinen rooli. Kuvituksella oli Muumi-kirjoissa tärkeä merkitys kokonaisuuden kannalta. Toisaalta Jansson oli alun perin valmistunut Ateneumista kuvataiteilijaksi 1930-luvun lopulla, ja hän piti läpi uransa yksityisnäyttelyjä. Niistä viimeisin oli vuonna 1992, kun Amos Andersson kokosi Janssonin maalauksista, kuvituksista ja piirroksista näyttelyn.

Tove Janssonin ensimmäinen muumikirja, talvisodan aikana kirjoitettu *Småtrollen och den stora översvämningen* (Muumit ja suuri tuhotulva) ilmestyi 1945, ja heti vuotta sen perään näki päivänvalon ensimmäisenä "virallisena" muumiteoksena pidetty *Kometjakten* (Muumipeikko ja pyrstötähti). Sarjakuvat olivat kuitenkin oleellinen osa Janssonin muumiversumia alusta alkaen. Ensimmäinen Muumipeikko-sarjakuva ilmestyi *Ny Tid*-lehdessä vuonna 1947, mutta sen jälkeen Jansson hylkäsi sarjakuvan hetkeksi aikaa. Vuonna 1953 hänet tultiin kirjaimellisesti hakemaan töihin. Englantilaisen *Associated Newspapers*-lehtiyhtymän syndikaattijohtaja Charles Sutton tuli Suomeen neuvottelemaan muumihahmojen sovittamisesta eri sanomalehdissä ilmestyväksi sarjakuvaksi. Sarja alkoi ilmestyä *Evening News*-lehdessä vuonna 1954 ja levisi parhaimmillaan 120 lehteen 40 eri maassa. Muumipeikko onkin suomalaisen sarjakuvan kirkkaasti suurin vientimenestys kautta aikojen.

Tove teki Muumipeikko-sarjakuvaa ammatikseen vuoteen 1959 asti. Kun hän väsyi tasapainoilemaan monien intressiensä -kirjat, kuvataide, sarjakuvat -välillä,

siirtyi vetovastuu Toven veljelle Larsille. Lars teki sarjan käsikirjoituksia vuodesta 1957 alkaen, mutta alkoi myös piirtää muumeja vuodesta 1960 lähtien.

Tove ja Lars Jansson saivat sarjakuvansiostaan Puupäähätun vuonna 1980. Viimeksi Muumipeikko-sarjakuva oli tapetilla viime syksynä, kun Lars Jansson kuoli. Samoihin aikoihin ilmestyi myös Juhani Tolvasen asuille eri kielille käännetty kirja *Muumisisarukset - Tove ja Lars Janssonin Muumipeikko-sarjakuvan tarina*.

Ville Hänninen

Diabolikin luoja **Luciana Gissanti** kuoli 31. maaliskuuta. Italialaisen ns. mustan sarjakuvan (*fumetti neri*) merkkimies ja kustantaja Gissanti oli kuollessaan 72-vuotias. Mustiin pukeutuvan mestarivaras Diabolikin ja hänen julmankauniin kumppaninsa Evan seikkailuja ilmestyi suomeksi kioskipokkareina 1970-luvulla sekä 1980-luvun puolivälissä. Diabolik on esiintynyt myös Mario Bavan elokuvassa *Mies mustassa Jaguaarissa* (*Danger! Diabolik, Italia/Ranska 1968*), joka muistetaan camp-klassikkona, värikkäänä sekoiluna.

Vesa Kataisto

Animaatiomaailman legenda **William Hanna** kuoli keuhkokuumeella 90 vuoden iässä. Hanna muistetaan legendaarisesta Hanna Barbera -animaatiostudiosta. Hanna loi Joseph Barberan kanssa melkoisen joukon suosittuja piirrettyjä kuten Kivi-

set ja Soraset, Tom ja Jerry, Jogi-karhu ja Jctsonit.

Yli 900 lehdessä 21 maassa ja 11 kielellä ilmestyneen *Barney Google and Snuffy Smithin* (suom. Kalle Kehveli) piirtäjä Fred Lasswell on menehtynyt keuhkosairauteen. Lasswell (1916-2001) loi jo kahdeksanvuotiaana ensimmäisen sarjakuvansa *Baseball Hits*. Yhdeksän vuotta myöhemmin Billy de Beck palkkasi Lasswellin avustajakseen. De Beckin vuonna 1919 aloittama *Barney Google* oli kivunnut suhteellisen suosituksi knallipäisen, törmäilevän poikamies-päähenkilönsä ansiosta. Kun DeBeck kuoli 1942, Lasswell otti sarjan hallintaansa. Hän muutti Barnbyn kaupungista maaseutuserkkunsa Snuffy Smithin luokse. Vähitellen Barney jäi kokonaan pois ja Kalle Kehveli, tämän vaimo Loviisa sekä lapsikatras valtasivat sarjan.

Lasswell oli itse maanviljelijäsukua, jonka juuret löytyvät Tennesseestä, Missouriista ja Kentuckystä. Hillbilly-tunnelmointi oli siis hänelle tuttua. Sarja lienee inspiroinut myös Suomessa, ainakin Jopen Näkymättömässä Viänessä on nähtävissä samoja piirteitä. Lasswell jatkoi sarjan tekoa kuolemaansa asti. Lisätietoa löytyy osoitteesta www.unclefred.com

Vesa Kataisto